

Aprildagene 1940

Skammens og ærens døgn

Av Jørgen Sørensen, Lommedalen

Mai er nasjonal jubelmåned. Denne gang skal seieren feires. Men innser dagens politiske elite at ikke mai-, men aprildagene, *skammens og ærens døgn*, er de fremste nasjonale lærdomsdager?

Vi stiller tiden tilbake. Det er grytidlig morgen tirsdag 9. april 1940:

Titusener i Oslo er forlengst på beina, vekket av fly og drønn der ute fra fjorden. Krysseren «Blücher» ligger på Oslofjordens bunn. I Narvikfjorden flyter likene etter senkningen av de gamle panserskip. «For kongen, fedrelandet og flaggets heder» sto det patetisk forut på fartøyene.

Så får de høre det fra NRK i «hus og hytte» at 11. april er første mobiliseringsdag. Men de fleste i dette land var til stede dengang vettet ble utdelt. Man forstår at noe er riv ruskende galt med dem som mener seg utvalgt til å lede. Aldri senere i livet fikk man se den såkalte elite så avkledd ...

Kl. 07.15 9. april kunngjør den lærde utenriksstatsråden for all verden at toget med den samlede statsmakt ombord som står klar til avgang, det skal til Hamar! Det kan stå som mønster for sivilelitens dømmekraft på få unntagelser nær i disse kritiske døgn.

Om kvelden 11. april i Trysil kaster han, regjeringssjefen, kortene for annen gang. I sinne og panikk forlater han konge, kronprins og flertallet av partikollegene. Det er fem døgn siden den militære ledelse ba om å få innkalte tropper. Nå slynges det bebreidelser mot den ...

12. april er forvirringen stor i den hærtatte hovedstad som regjeringen har overlatt til seg selv, ikke bare i et militært, men også mentalt vakuum. Wehrmacht-ledelsen og Quisling får uventet støtte fra LO-sekretariatet gjennom dens kunngjøring over NRK. For Quisling er dette en gudesendt gave. Det legitimerer ham!

Men det finnes en annen elite og et annet Norge, og uten dette hadde skammen ikke blitt til å bære. For i dag – 12. april – er han på plass i sitt enkle hovedkvarter, generalen i vindjakke med oberstdistinksjoner. Han mangler det meste, endog kart over operasjonsområdene, men han står som en klippe. Det er lysglimt i mørke: I dag stan- ser unge befalsskoleelever fra Harstad fiendens elitesoldater i kampen ved Gratangen.

Vi er kommet til søndag 15. april. «Det er krig i Norge i dag også,» sier generalen, og det var også krig på livet løs lørdag. Ennå driver røyken fra 44 gårdsbranner over Haugsbygd etter slaget mellom Oppland Infanteriregiment og tyske panserstyrker. Men hovedstadselitens krumspring er uten ende: Denne søndagen drar hovedstadens geistlighet til skogs for å kalle hjem Oslo-ungdom på vei til frontene. Ekspedisjonen har endog tysk militær eskorte. Det er fantastisk!

Om dagens samfunnselite står 1940-forgjengerne nærmere enn krigsgenerasjonen, skal være usagt. Igjen bygges forsvaret av Oslofjord-området ned i raskt tempo. Det var her fienden fikk sitt trygge springbrett i aprildagene. Det ble grunnlaget for hans seier. Det førte siden tusener av våre inn i forræderiet, ofte i fortvilelse over en politisk ledelse som i fortreffelig grad viste seg uegnet til å lede sitt land når alt sto på spill. I frigjøringsåret satt den til doms over seg selv og ble frikjent!